

**การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์
เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1**

**Development of the Educational Institution Curriculum of the Third
Art-Learning Substance Group-Dramatic Performance Art entitled
“Fon Dok Mun Pra” for Lower Secondary Students of
Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom
Elementary Educational Service Area 1**

ผู้วิจัย นางสาวพัชรา สีภา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2) นายจตุรงค์ โพนสูงเนิน

Researcher : Miss Pachara Sigka;

Thesis Advisors : (1) Asst. Prof. Dr. Bhumbong Jomhonghibhat

(2) Mr. Jaturong Ponsoongnern

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 2) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา 4) ศึกษาทักษะการปฏิบัติทำรำของนักเรียนที่เกิดจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา 5) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 30 คน และการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pre-test-Post-test Design

การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการปฏิบัติทำรำฟ้อนดอกมันปลา และแบบวัดความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้
2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.26/84.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังได้เรียนรู้ตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ทักษะปฏิบัติทำรำฟ้อนดอกมันปลาของผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรอยู่ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 85.32 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 80
5. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.87 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ABSTRACT

The purposes of this research were to : 1) develop the educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra for lower secondary students of Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom Elementary Education Service Area 1, 2) investigate efficiency of the curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra for lower secondary students of Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom Elementary Education Service Area 1 on the basis of 80/80, 3) compare the students' learning achievement before and after they had learnt through the educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra, 4) study performance practice skills of students which they had used the educational institution curriculum entitled Fon Dok Mun Pra, and 5) study students' satisfaction in the educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra. The subjects of this study were 30 lower secondary students of Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom Elementary Educational Service Area 1. One Group Pretest Posttest Design was used.

The research procedure proceeded under the concept of curriculum development procedure as follows : 1) Analysis of curriculum foundation, 2) Curriculum construction, 3) Curriculum implementation, and 4) Curriculum evaluation and improvement. The instruments used in this study were the educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra for lower secondary students of Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom Elementary

Educational Service Area 1, the achievement test, the performing dance practice skills test, and the questionnaire to survey the students' satisfaction of the educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra for lower secondary students of Ban Nong Pradook School under The Office of Nakhon Phanom Elementary Education Service Area 1. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and t-test (Dependent Samples).

The results of this research were:

1. The educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra for lower secondary students of Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom Elementary Educational Service Area 1, evaluated by experts, was found that the curriculum and supplementary materials were appropriate to be used.

2. The efficiency of the educational institution curriculum of the third art-learning substance group-dramatic performance art entitled Fon Dok Mun Pra for lower secondary students of Ban Nong Pradook School under the Office of Nakhon Phanom Elementary Educational Service Area 1 was 86.26/84.94 which was higher than the basis set at the beginning.

3. The students' learning achievement was higher than before the treatment by this curriculum with the significant difference at the .01 level.

4. The students' performing dance practice skills was 85.32% which was higher than 80% criteria level.

5. On the average, the students had their satisfaction of this curriculum at 4.87 which was at the highest level.

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษานำเอาภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาจากนั้นในมาตรา 29 กล่าวไว้ว่าให้สถานศึกษานำศิลปวัฒนธรรมประเพณี ท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการศึกษาไว้ตามมาตรา 23 (3) ว่าการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาภายในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาร่วมกับ

บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชนในมาตราที่ 57 ได้กล่าวไว้ว่าให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรอบรู้ ความชำนาญ

และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544 : 13)

การปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อทั้งที่เป็นมรดกตกทอดมาแต่กาลก่อนแล้วนำไปปรับใช้เป็นค่านิยมร่วมสมัยให้แก่เยาวชน ซึ่งค่านิยมและความเชื่อเหล่านี้คือหัวใจของวัฒนธรรมด้านต่างๆ ฉะนั้นการรักษาวัฒนธรรมก็คือกลไกถ่ายทอดวัฒนธรรม ขณะที่วัฒนธรรมคือบริบทของสถาบันการศึกษาอีกทั้งยังนับเป็นส่วนสำคัญของเนื้อหาสาระ ในการศึกษาเล่าเรียนด้วยการศึกษาถูกจัดให้เป็นแกนของการจัดลำดับค่านิยม ในขณะที่ค่านิยมคือพลังคำจูงการศึกษาและวัฒนธรรมต่างก็กลายมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของประชาชนพลเมือง (ฉวีวรรณ สุทธิประภา. 2543 : 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นสาระการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนจะต้องบรรลุถึงการพัฒนา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมตามโครงสร้างหลักสูตรขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระศิลปะ (วิชาการ, กรม. 2545 : 18)

นาฏศิลป์เป็นส่วนที่มีความสำคัญแสดงความเป็นอารยะประเทศ บ้านเมืองเจริญ รุ่งเรืองดีได้ด้วยประชาชนมีความเข้าใจศิลปะ เป็นสิ่งมีค่าในมโนอารมณ์ของมนุษย์สามารถกลมกล่อมจิตใจให้ไปในทางที่ดี เป็นแหล่งรวมศิลปะทุกประเภทมาเกี่ยวเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกัน เช่น ศิลปะการเขียน การก่อสร้าง การออกแบบเครื่องแต่งกายตลอดจนวรรณคดี มนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษาต้องมีนาฏศิลป์ประจำชาติของตน นับตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบันนาฏศิลป์ไทยมีความเกี่ยวข้องกับดำรงชีวิตของคนไทยอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดด้วยวิถีชีวิตไทยมีประเพณีต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งราชพิธี พิธีกรรมทางศาสนาตลอดจน

พิธีกรรม ตามความเชื่อของคนในท้องถิ่นต่างๆ ในพิธีดังกล่าวจะมีนาฏศิลป์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งเสมอมา (จตุรงค์ โพนสูงเนิน. 2547 : 1) ภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีการพ็อมนานาน คำว่าพ็อมนอีสานดั้งเดิม หมายถึงเป็นการพ็อมนที่เกิดจากสัญชาติญาณบริสุทธิ์ของคนไทยอีสานด้วยการขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวอันแฝงฝังจากความรู้สึกนึกคิดทั้งเวลาทุกขเวทนาและเวลาสุขเวทนา ในอารมณ์อยู่เป็นประจำก่อให้เกิดเป็นท่าทางต่างๆ (พิรพงศ์ เสนไสย. 2547 : 15)

สภาพชุมชนบ้านหนองปลาตุก ตำบลบ้านผึ้งเป็นตำบลหนึ่งที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เป็นชุมชนที่คนส่วนใหญ่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน จากแหล่งอื่นหรือเรียกว่า “ไทคร้ว” ของภาษาอีสานนี้ และมาบุกเบิกเขตสงวน ตัดไม้ทำลายป่าและการไม่เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ จึงส่งผลให้เด็กรุ่นใหม่บางคนไม่รู้จักต้นไม้มีน้ำมันปลาหรือดอกมันปลาซึ่งเป็นปัญหาประการหนึ่งที่ผู้เรียนและบุคคลในท้องถิ่นไม่รู้จักรถึงความสำคัญสมบัติของดอกไม้ ต้นไม้ ประจำจังหวัดนครพนม บ้านหนองปลาตุกเล็งเห็นความสำคัญของดอกมันปลาและต้นมันปลาและได้จัดทำเป็นหลักสูตรเพื่อให้ได้ศึกษาและทำความเข้าใจ ความเป็นมา คุณค่าของดอกมันปลาและต้นมันปลา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้อุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เกิดความรัก ความหวงแหนในทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองที่อาศัยอยู่มาแต่ครั้งโบราณ จึงได้พัฒนาให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้สอนผู้เรียน โดยนำมาประยุกต์ ผสมผสานเข้ากับการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นฐานในสาขานาฏศิลป์พื้นเมือง ซึ่งเป็นท่วงท่ารำที่สอดคล้องให้เห็นถึงความงามและความเป็นมาของดอกมันปลา ต้นมันปลา ทั้งนี้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจง่ายในการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงคุณค่า ความเป็นเอกลักษณ์ ความเป็นหนึ่งเดียว และความภาคภูมิใจในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานให้ผู้เรียนได้มีจิตสำนึกในความรักและรู้จักหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ในศิลปวัฒนธรรมประเพณี

อันทรงคุณค่าและงดงามของท้องถิ่นตนเองที่อาศัยอยู่ ให้สืบทอดต่อไปถึงรุ่นลูกหลานตลอดชั่วกาลนานของ ชาวนครพนมไปสู่ความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็น ชาวนครพนมและความเป็นไทย จึงควรนำมาพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาด้วยเหตุผลดังกล่าว

จากการศึกษาชุมชนบ้านหนองปลาตุก อำเภอ เมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นชุมชนหนึ่งที่มีผู้คน อพยพมาจากจังหวัดอื่นๆ มาอาศัยอยู่ร่วมกันมากมาย หลายจังหวัด เช่น จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดร้อยเอ็ด ฯลฯ ทำให้ความเป็นอยู่ ประเพณีและ วัฒนธรรมที่หลากหลาย มีความเชื่อต่างกันทำให้การ ปฏิบัติไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และยังขาดในด้าน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดนครพนมตลอดจน เอกลักษณ์ประจำจังหวัดนครพนมและการพ่อน้ำก็ เช่นเดียวกัน จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการสังเกต สอบถามและศึกษาพบว่าชุมชนบ้านหนองปลาตุกและ ผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองปลาตุกไม่ทราบว่าดอกไม้ ประจำจังหวัดนครพนมคือดอกไม้อะไร ในฐานะที่โรงเรียน บ้านหนองปลาตุก ได้จัดทำการเรียนการสอนสาระการ เรียนรู้นาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นเมือง ตั้งแต่ชั้น อนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อีกทั้งยังจัดให้มี ชมรมนาฏศิลป์พื้นเมือง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทางด้านนาฏศิลป์ จะได้เกิดความรัก ความชื่นชม ซาบซึ้ง และตระหนักถึงเอกลักษณ์และสัญลักษณ์ประจำจังหวัด นครพนม และเป็นการแนะนำดอกไม้ประจำจังหวัด นครพนมในรูปแบบของการพ่อน้ำ พร้อมกันนั้น ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรักหวงแหนดอกมันปลา หรือดอกกันเกราในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อีกระดับหนึ่ง จึงได้จัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นมาจากแนวคิดในการนำดอกไม้ประจำจังหวัดมา ประดิษฐ์เป็นการพ่อน้ำของภาคอีสาน ซึ่งการแสดงชุดนี้ ได้ถ่ายทอดให้เห็นถึงความงามของดอกมันปลาหรือ ดอกกันเกรา เป็นการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้คน ได้รู้จักดอกไม้ประจำจังหวัดนครพนม ที่เป็นเอกลักษณ์

ประจำจังหวัดนครพนมต่อไป การแสดงชุดเป็นนาฏศิลป์ ประยุกต์เพื่อนำไปใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาประกอบ การเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ อีกทั้งต้องการพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านความพึงพอใจและด้านเจตคติ

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ ผู้วิจัยเกิดแนวคิดที่จะ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง พ่อนดอกมันปลา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มัธยม ศึกษาตอนต้น เพื่อได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ โดย อาศัยขั้นตอนของการออกแบบหลักสูตร ในลักษณะ ของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสาน จึงมี การดำเนินการรวมถึงกระบวนการออกแบบทางนฏศิลป์ และองค์ประกอบการแสดงด้านต่างๆ ตลอดจน ดนตรี ภาษา การแต่งกาย การพ่อนแบบดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งเป็นนาฏศิลป์อีสานประกอบด้วยดนตรีที่เรียบเรียง เนื้อเพลงใหม่และดนตรี เพื่อความเหมาะสมของชุดการ แสดง เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทยอันเป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่น คนอีสานสืบต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ่อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ่อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่ได้รับการเรียนการสอน โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมັນปลา

4. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติท่ารำของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่เกิดจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ฟ้อนดอกมັນปลา

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมັນปลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมັນปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ดังกล่าวสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังต่อไปนี้

1. การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง ฟ้อนดอกมັນปลา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลาตุก ตำบลบ้านผึ้ง

อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐานที่ ศ. 3.2

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย จะนำไปใช้กับโรงเรียนบ้านหนองปลาตุก หรือนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนที่มีลักษณะของสภาพท้องถิ่นที่คล้ายกันเท่านั้น

3. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ประชากรที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก ประชาชนในชุมชนและผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรในท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์

3.2 ประชากรที่ใช้ในการทดลองหลักสูตรสถานศึกษา คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 157 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้เรียนที่เรียนมัธมนนาฏศิลป์ โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก

4.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก

4.2.3 ทักษะการปฏิบัติทำรำของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก

4.2.4 ความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก ที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา

5. ระยะเวลาในการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้เวลาในการทดลอง 17 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

รวมเวลา 34 ชั่วโมง (ไม่รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นที่ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ผู้เรียนและชุมชน

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลเรื่อง ดอกมันปลาและการพ็อนดอกมันปลา

ขั้นที่ 3 ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

การศึกษาหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ยกร่างหลักสูตร

ขั้นที่ 2 ยกร่างเอกสารประกอบหลักสูตร

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบวัดทักษะปฏิบัติทำรำ และแบบวัดความพึงพอใจ

3. ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ

4. หาคูณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบวัดความพึงพอใจ

ขั้นที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตร

1. กำหนดแบบแผนการทดลองใช้หลักสูตร

2. การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ประกอบด้วย
ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เกณฑ์เปรียบเทียบก่อน-หลัง การทดลอง

ใช้หลักสูตรด้านผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินหลักสูตร

ขั้นที่ 3 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระที่ 3
นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊ก ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการ
วิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการและ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษา สาระที่ 3
นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊ก
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบวัดทักษะการปฏิบัติทำรำพ็อนดอกมันปลา
5. แบบวัดความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพ
ของหลักสูตรสถานศึกษา ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ
80/80 (E₁/E₂)
2. ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาเทียบ
กับเกณฑ์ที่กำหนด
3. ผลการวัดทักษะการปฏิบัติทำรำพ็อนดอก
มันปลาเทียบเกณฑ์ที่กำหนด

4. ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยแบบวัดความ
พึงพอใจที่มีต่อการเรียน หลังการทดลองใช้หลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊ก โดย
ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและประเมิน
ความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร
ที่พัฒนาขึ้น พบว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊ก ที่ผู้วิจัย
พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.26/84.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์
ที่กำหนด

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังได้
เรียนรู้ตามหลักสูตร สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทักษะปฏิบัติทำรำพ็อนดอกมันปลาของผู้เรียน
ที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตร อยู่ในระดับเฉลี่ยร้อยละ 85.32
ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 80

5. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร
อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.87 ซึ่งอยู่ในระดับความ
พึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พ็อนดอกมันปลา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองปลาตุ๊ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้
 - 1.1 ครู อาจารย์ที่นำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษาหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ตลอดจนเอกสารประกอบหลักสูตรอื่นๆ ให้ละเอียดและเข้าใจอย่างท่องแท้
 - 1.2 ในการนำเสนอหลักสูตรนี้ไปใช้ ผู้ใช้ควรปรับเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางนาฏศิลป์ได้อย่างต่อเนื่อง
 - 1.3 ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ครูผู้สอนควรศึกษา รายละเอียดต่างๆ เรื่อง พืชนดอกมันปลา ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานให้ได้ก่อน รวมทั้งศึกษารายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด
 - 1.4 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พืชนดอกมันปลา เข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ โดยนำการแสดงผลงานของนักเรียนไปแสดงในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เพื่อให้เห็นคุณค่าการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคอีสานไว้
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารการศึกษา
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและให้การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาระเพิ่มเติมเกี่ยวกับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
 - 2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและเผยแพร่หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง พืชนดอกมันปลาแก่ครูผู้สอน เพื่อนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป
3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้านภาคอีสานอื่นๆ ได้แก่ การพ่อนรำแม่บทอีสาน การพ่อนรำหางนกยูง การพ่อนรำศรีโคตรบูรณ เป็นต้น
 - 3.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้านภาคอีสาน สำหรับการรำคู่ระหว่างชายและหญิง
 - 3.3 การแต่งกายพืชนดอกมันปลา ควรให้ใส่ผ้าสไบด้วยจะได้ดูสวยงามยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จตุรงค์ โพนสูงเนิน. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ เรื่อง พืชนดอกมันปลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระซองสามัคคีวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2547.
- ฉวีวรรณ สุทธิประภา. ศึกษานิพนธ์การปฏิบัติงานวิชาการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.
- พิรพงศ์ แสนไสย. สายธารพ่อนอีสาน. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์, 2545.